

Adviescollege Verloftoetsing TBS
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Jaarverslag 2016

Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
Hoofdstuk 1 Kerntaak	6
1.1 Inleiding	7
1.2 Aantal adviezen in 2016	8
1.3 Toelichting negatieve adviezen	9
1.4 Adviezen met voorwaarden	10
1.5 Beslissingen namens de minister	11
1.6 Doorlooptijden	13
1.7 Incidenten	13
Hoofdstuk 2 Werkprocessen	14
2.1 Commissievergaderingen	15
2.2 Collegevergaderingen	15
2.3 Ondersteunend bureau	15
Hoofdstuk 3 Lerende verlooppraktijk	16
3.1 Algemeen	17
3.2 Heidagen mei 2016	17
3.3 Inzet wetenschappelijk adviseur	18
3.4 Voorlichting rechtbanken	19
3.5 Communicatie	19
Bijlage	
Samenstelling Adviescollege Verloftoetsing TBS in 2016	22

Inleiding

Sinds 1 januari 2008 toetst het Adviescollege Verloftoetsing TBS alle door de Forensisch Psychiatrische Centra ingediende aanvragen voor verlof van tbs-gestelden. Het gaat daarbij om vier soorten van verlof: begeleid verlof, onbegeleid verlof, transmuraal verlof of proefverlof.

Het Adviescollege Verloftoetsing TBS heeft de volgende doelstelling:

‘Het adviescollege stelt zich ten doel een onafhankelijke inhoudelijke toets van alle verlofaanvragen binnen een redelijke termijn te waarborgen en daarover een gedegen advies uit te brengen aan de minister. Hierbij betreft het adviescollege alle (recente) beschikbare informatie op het gebied van risicotaxatie en levert het adviescollege een inhoudelijke bijdrage aan de lerende verlofpraktijk.’ Deze doelstelling is geformuleerd naar aanleiding van het Besluit van de Staatssecretaris van 27 september 2007, houdende de instelling van het Adviescollege Verloftoetsing TBS (verder te noemen: het Besluit).¹

Het adviescollege bestond in 2016 uit een voorzitter, elf forensisch psychiaters en psychologen, drie juristen en twee wetenschappelijk adviseurs. De gedragsdeskundigen zijn voorgedragen door GGZ Nederland, de Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's) en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP). De juristen zijn afkomstig uit de rechterlijke macht. Het adviescollege wordt ondersteund door een bureau, bestaande uit de secretaris van het college (tevens hoofd van het bureau), twee plaatsvervangend secretarissen en twee ondersteunend medewerkers.

In artikel 13 van het Besluit is bepaald dat de voorzitter van het college elk jaar een jaarbericht uitbrengt over de algemene bevindingen van het college naar aanleiding van de werkzaamheden van het voorafgaande jaar.

Het voorliggende jaarbericht is het resultaat van dit voorschrift en bevat een overzicht van de belangrijkste activiteiten van het college in het negende jaar van zijn bestaan. Uiteraard is er de nodige informatie opgenomen over de adviezen die het adviescollege in 2016 heeft uitgebracht. Tevens worden de activiteiten beschreven die het adviescollege in 2016 op het gebied van de lerende verlofpraktijk heeft verricht.

¹ Staatscourant 1 oktober 2007, nr. 189, pg. 10.

Hoofdstuk 1

Kerntaak

1.1 Inleiding

Het adviescollege heeft volgens artikel 4 van het Besluit tot taak 'het inhoudelijk beoordelen van alle verlofaanvragen inzake ter beschikking gestelden of anderszins verpleegden die in inrichtingen waar tbs met verpleging ten uitvoer wordt gelegd verblijven, en daarover gemotiveerd advies uitbrengen aan de minister'.

Het verlof dat door het adviescollege wordt getoetst, staat in het teken van resocialisatie: de terugkeer van de tbs-gestelde in de samenleving. Een uitzondering hierop wordt gevormd voor tbs-gestelden met een longstay status. Voor een aantal van hen is alleen begeleid verlof op humanitaire gronden mogelijk.

De belangrijkste vraag die het adviescollege telkens dient te beantwoorden, is of het toekennen van verlof aan een tbs-gestelde uit een oogpunt van veiligheid verantwoord is. Het adviescollege past bij dit inhoudelijk oordeel de criteria van de zogenaamde Verlofregeling TBS² toe. Deze ministeriële regeling behelst een format waaraan iedere aanvraag dient te voldoen en volgens welke de kliniek informatie moet verstrekken over achtereenvolgens:

- de voorgeschiedenis van de tbs-gestelde;
- het indexdelict (het delict dat tot het opleggen van de tbs maatregel heeft geleid);
- het delictscenario;
- de diagnostiek;
- het behandelverloop;
- de risicoanalyse (de klinische overwegingen en resultaten van de risicotaxatie die samen leiden tot interpretatie en weging van de risicofactoren bij verlof);
- het risicomangement ten aanzien van het verlof;
- het verlofplan.

Het adviescollege beoordeelt op basis van de hiervoor genoemde onderdelen of er een positief dan wel een negatief advies aan de minister van Veiligheid en Justitie wordt gegeven. Indien het college aanvullende informatie van de kliniek nodig heeft voordat een advies verstrekt kan worden, wordt de beslissing op de aanvraag daartoe aangehouden. Het adviescollege kan tevens voorafgaand aan zijn advisering een zogeheten second opinion laten uitbrengen. Hierbij wordt met tussenkomst van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) aan één of twee deskundigen gevraagd te onderzoeken of het gevraagde verlof vanuit gedragskundig oogpunt verantwoord is, waarna het adviescollege advies uitbrengt.

Op grond van artikel 53, tweede lid van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden heeft de door de minister verstrekte machtiging voor verlof een geldigheidsduur van een jaar en vervalt deze daarna van rechtswege. Voor elke tbs-gestelde met verlof moet dus elk jaar een volgende verlofaanvraag worden ingediend en deze wordt dus ook elk jaar door het adviescollege opnieuw getoetst. De beoordeling van een al bestaande verlofmachtiging wordt evaluatie genoemd. De kliniek heeft tijdens de looptijd van de machtiging de mogelijkheid om een wijziging van een bestaand verlofplan aan te vragen. Wijzigingen kunnen onder meer zien op een andere invulling van het verlof, een toename van het aantal overnachtingen of een overplaatsing naar een andere instelling. In een wijzigingsverzoek beschrijft de kliniek op welke wijze deze veranderingen doorwerken in het risicomangement.

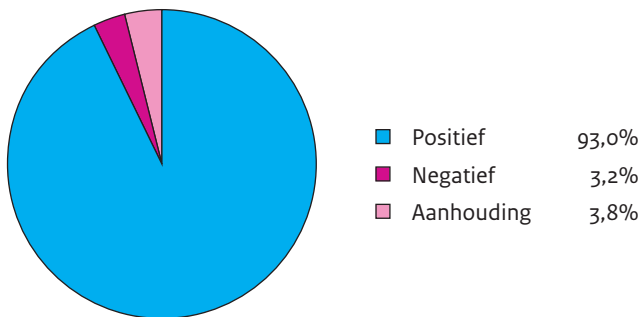
² Ministeriële regeling voor de verloftoetsing, Staatscourant 2010/ nr. 21597, 31 december 2010 en 2014/ nr. 1581, 23 januari 2014

1.2 Aantal adviezen in 2016

In de periode van 1 januari tot 31 december 2016 heeft het adviescollege in totaal 1583 adviezen uitgebracht. In 93% van de zaken heeft het college positief geadviseerd ten aanzien van het gevraagde verlof. In 3,2% heeft het college negatief geadviseerd, terwijl 3,8% van de verlofaanvragen (deels) werd aangehouden met het verzoek om aanvullende informatie.

Deze cijfers zien er in schema aldus uit:

Adviezen 2016

Hieronder zijn de aantallen positieve en negatieve adviezen van het college in de periode van 1 januari tot en met 31 december 2016 weergegeven per verlofsoort. De verlofaanvragen die door het adviescollege zijn aangehouden, hebben na ontvangst van de aanvullende informatie geleid tot een positief of negatief advies. Deze zijn meegenomen in deze cijfers.

Begeleid verlof	Positief	Negatief
Aanvraag of evaluatie	439 (98,2%)	8 (1,8%)
Wijziging verlofplan	65 (95,6%)	3 (4,4%)
Ambtshalve	7	-
Onbegeleid verlof	Positief	Negatief
Aanvraag of evaluatie	340 (95,8%)	15 (4,2%)
Wijziging verlofplan	75 (94,9%)	4 (5,1%)
Ambtshalve	2	-
Transmuraal verlof	Positief	Negatief
Aanvraag of evaluatie	551 (97,7%)	13 (2,3%)
Wijziging verlofplan	182 (96,3%)	7 (3,7%)
Ambtshalve	2	-
Proefverlof	Positief	Negatief
Aanvraag of evaluatie	122 (98,4%)	2 (1,6%)
Wijziging verlofplan	12 (100%)	-
Totaal	1797	52

Het totaal aantal positieve en negatieve adviezen uitgesplitst naar soort aanvraag, zoals hierboven vermeld, is hoger dan het totaal aantal uitgebrachte adviezen in 2016 omdat in sommige aanvragen zowel een evaluatie als een nieuwe verlofmarge is aangevraagd en hierover één advies is uitgebracht.

In bovenstaand overzicht zijn eveneens de adviezen opgenomen die het adviescollege ambtshalve aan de minister heeft gegeven. Dit betreft zaken waarin het adviescollege negatief heeft geadviseerd ten aanzien van de gevraagde verlofmarge, maar wel aanleiding zag om ambtshalve positief te adviseren ten aanzien van het verlenen van een lagere verlofmachtiging.

1.3 Toelichting negatieve adviezen

Het percentage negatieve adviezen is opvallend gedaald ten opzichte van de voorgaande jaren. In de periode tot en met 2014 lag dit percentage gemiddeld tussen de 5,5 en 7%. In 2015 was vervolgens een stijging te zien naar 9,2%. Het huidige percentage van 3,2% ligt derhalve aanzienlijk lager.

De daling van het aantal negatieve adviezen aan de minister is niet eenvoudig te duiden, aangezien veel factoren op het besluitvormingsproces van invloed (kunnen) zijn. Belangrijke factoren zijn onder meer de ontwikkeling van de patiënt, de kwaliteit en inhoud van de verlofaanvraag, het interne besluitvormingsproces bij de kliniek en het adviescollege, de mate van afstemming en samenwerking tussen kliniek, adviescollege en DJI en de helderheid in communicatie inzake de complexiteit van een casus in relatie tot de veiligheidsafweging. Het adviescollege heeft samen met het veld het afgelopen jaar diverse initiatieven ondernomen om, met behoud van ieders verantwoordelijkheid en onafhankelijkheid, tot een nadere optimalisatie te komen van diverse van voornoemde punten. Deze worden nader toegelicht in hoofdstuk 3 bij de lerende verlofpraktijk. Mede op grond van gecontroleerde aanpassingen in het proces van het aanvragen van verlof in een aantal (gecompliceerde) gevallen is de indruk ontstaan dat deze positieve ontwikkelingen hebben bijgedragen aan een betere afstemming tussen de ketenpartners, waardoor er nog meer maatwerk wordt geleverd en ketenpartners elkaar beter lijken te “verstaan”. Dit zal mede hebben bijgedragen aan de dalende trend in negatieve advisering.

1.4 Adviezen met voorwaarden

Het adviescollege heeft in 2016 in 126 gevallen positief geadviseerd ten aanzien van het verlenen van het gevraagde verlof, maar daarbij één of meer aanvullende voorwaarden gesteld omtrent de uitvoering van het verlof. In 2014 betrof dit nog 172 adviezen en in 2015 152 adviezen, dus er is sprake van een daling van het aantal adviezen waarin een extra voorwaarde is gesteld.

In onderstaand overzicht staan de voorwaarden vermeld die in 2016 in een advies zijn opgenomen. Per voorwaarde is aangegeven hoe vaak deze in 2016 in een advies voorkwam. Hierbij wordt opgemerkt dat in één advies meerdere van de hieronder vermelde voorwaarden kunnen staan.

Voorwaarde	Frequentie
Het verlof is beperkt tot een bepaalde stap van het verlofplan	49
Het verlof wordt toegekend zonder overnachtingen elders	13
Met uitzondering van bepaalde stappen in het verlofplan	13
Specifieke voorwaarde in het risicomanagement	9
Voorwaarde ten aanzien van mannelijke begeleiding tijdens verloven	9
Voorwaarde van dubbele begeleiding	7
De beveiligde of dubbel begeleide fase dient uit minimaal vijf verloven te bestaan	6
Overige voorwaarde ten aanzien van de begeleiding	6
Het verlof wordt toegekend voor verblijf in een bepaalde voorziening	5
Er dient sprake te zijn van een beveiligde en/of dubbel begeleide fase	4
Er wordt een beperking gesteld in de frequentie van de overnachtingen	3
Voorwaarde duidelijkheid omtrent afhandeling aangifte door het OM	2
Fasering in de opbouw van het verlof	1
Uitzondering ten aanzien van verloven in de woonplaats van het slachtoffer	1
Voorwaarde bezit verblijfsvergunning	1

1.5 Beslissingen namens de minister

De gang van een verlofaanvraag ziet er in het kort als volgt uit.

Indien de kliniek (het behandelteam) van mening is dat een tbs-gestelde (weer) in aanmerking komt voor verlof, stelt zij een verlofaanvraag op. Deze wordt vervolgens besproken in een interne commissie die het gevraagde verlof toetst. Als deze interne verloftoetsingscommissie akkoord is met de aanvraag wordt deze verstuurd naar de Divisie Individuele Zaken, Verblijf Buiten de Inrichting van DJI (verder: VBI). VBI toetst of de aanvraag voldoet aan alle procedurele vereisten uit de Verlofregeling TBS. Als de stukken in orde en compleet zijn, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het adviescollege. Vervolgens beoordeelt een commissie van het adviescollege de aanvraag in zijn volle omvang aan de hand van de criteria neergelegd in de Verlofregeling TBS. Het advies van het college luidt positief of negatief, waarbij het college aangeeft welke overwegingen aan het advies ten grondslag liggen. Het advies wordt vervolgens verzonden naar VBI.

Namens de minister van Veiligheid en Justitie beslist het hoofd van VBI of een machtiging voor het gevraagde verlof kan worden verleend. Deze beslissing vindt plaats op basis van een marginale toets. Een negatief advies van het adviescollege moet op grond van artikel 7 lid 1 van het Besluit altijd worden overgenomen. Er kan van een positief advies op beperkte gronden worden afgeweken. Daarvoor moet wel een motivering worden gegeven. Ingeval het hoofd van VBI negatief beslist na een positief advies van het college is er sprake van een zogeheten contraire beslissing. Het hoofd van VBI kan een contraire beslissing nemen op bestuurlijke, juridische of maatschappelijke gronden.

Het adviescollege heeft in 2016 één contraire beslissing namens de minister ontvangen.

- In deze zaak heeft het hoofd van VBI een aanvraag tot het opnieuw verlenen van een machtiging voor transmuraal verlof afgewezen, ondanks een positief advies van het adviescollege. Het hoofd van VBI was van oordeel dat het verloop van de behandeling te weinig aanleiding gaf om opnieuw een machtiging voor transmuraal verlof te verlenen. Hierbij is in aanmerking genomen dat de behandeling stagneerde, betrokkene herhaaldelijk afspraken schond en hij op korte termijn voor een periode intramuraal geplaatst zou worden voor observatie en aanvullende diagnostiek. Het adviescollege had in het positieve advies overwogen dat de kliniek adequaat heeft gereageerd op de incidenten, dat betrokkene mogelijk goed op zijn plek zit in De Voorde en dat het verantwoord was om het transmurale verlof voort te zetten.

Het hoofd van VBI heeft daarnaast in acht zaken een extra voorwaarde gesteld aan de verleende verlofmachtiging.

- In een zaak heeft het hoofd van VBI bij de verlening van een machtiging voor transmuraal verlof geen toestemming verleend voor het praktiseren van verloven naar kinderrijke plaatsen samen met netwerkleden. Dit besluit is verder niet gemotiveerd, ondanks het gegeven dat de kliniek in de aanvraag en het adviescollege in het advies hebben opgenomen dat betrokkene alleen verloven mag ondernemen wanneer het activiteiten betreft waar weinig tot geen kinderen komen en dat bij twijfel de voorwaarde geldt dat hij samen met netwerkleden gaat, die goed op de hoogte zijn van het risicomanagement.
- In een zaak heeft het hoofd van VBI bij de verlening van een machtiging voor onbegeleid verlof het verlof slechts verleend tot en met stap twee van het verlofplan en verzocht om een tussentijdse evaluatie en nadere invulling van het verlof bij uitbreiding. In het besluit is niet gemotiveerd waarom in deze is afgeweken van de verlofaanvraag en het advies van het adviescollege.

- In een zaak heeft het hoofd van VBI bij de verlening van een machtiging voor transmuraal verlof geen toestemming verleend voor netwerkovernachtingen op adressen waar ook minderjarigen woonachtig zijn. Ondanks het feit dat het adviescollege nadrukkelijk heeft overwogen waarom de gevraagde uitbreiding van het verlof verantwoord werd geacht, is namens de minister besloten om deze beperking aan te brengen in het verlofplan omdat het onvoldoende verantwoord zou zijn om de verantwoordelijkheid voor meerdaags continue 24-uurs toezicht volledig bij het netwerk te leggen, zonder professionele begeleiding en toezicht.
- In een zaak heeft het hoofd van VBI bij de verlening van een machtiging voor onbegeleid verlof het verlof slechts verleend tot en met fase twee van het verlofplan, onder voorwaarde dat betrokkene zich in niveau 1 van het signaleringsplan bevindt. Ondanks het feit dat het adviescollege de minister heeft geadviseerd om het verlof te verlenen tot en met stap vier van het verlofplan, achtte het hoofd van VBI een meer uitgebreide machtiging te risicovol aangezien betrokkene dan een groot gedeelte van zijn verlof buiten het zicht en de controle van de kliniek verbleef, in een naar alle waarschijnlijkheid ongestructureerde en prikkelrijke omgeving.
- In een zaak heeft het hoofd van VBI bij de verlening van een machtiging voor onbegeleid verlof het verlof slechts verleend tot en met fase twee van het verlofplan (dubbel begeleid verlof), ondanks het feit dat het adviescollege had geadviseerd om het verlof te verlenen tot en met stap drie van het verlofplan (enkel begeleid verlof). De redenen die hiervoor gegeven zijn, betreffen: de hoge maatschappelijke gevoeligheid van de zaak waarbij onvoldoende blijkt in hoeverre rekening is gehouden met de belangen van de nabestaande(n), het matige vluchtgevaar, het onvoldoende zicht op de risicofactoren en het feit dat een deel van het sociotherapeutisch team vraagtekens plaatst bij de betrouwbaarheid van betrokkene hetgeen een goede inschatting op basis van het signalerings- en terugvalpreventieplan niet goed mogelijk maakt.
- In een zaak heeft het hoofd van VBI bij een machtiging voor onbegeleid verlof als extra voorwaarde gesteld dat betrokkene zich niet mag begeven in de woonplaats van de nabestaanden van het slachtoffer en dat er een officieel contactverbod wordt opgesteld.
- In een zaak heeft het hoofd van VBI bij instemming met een gevraagde wijziging van het verlofplan van een eerder verleende machtiging voor transmuraal verlof, als voorwaarde gesteld dat betrokkene blijvend dient te zijn ingesteld op anti psychotische medicatie. Deze voorwaarde is verder niet gemotiveerd.
- In een zaak heeft het hoofd van VBI bij een aanvraag tot het opnieuw verlenen van een machtiging voor begeleid verlof het verlof verleend, met uitzondering van groepsverloven met een-op-drie begeleiding. Voor de begeleiding tijdens groepsverlof geldt dat het aantal begeleiders gelijk dient te zijn aan de optelsom van het in elk individueel verlofplan van de deelnemende patiënten genoemde aantal begeleiders. Het adviescollege had in dit kader ambtshalve aan de minister geadviseerd om een machtiging voor (beperkt) onbegeleid verlof te verlenen, voor zover het verlof ziet op groepsverloven met een een-op-drie begeleidingsintensiteit, maar het hoofd van VBI heeft dit advies niet gevolgd.

1.6 Doorlooptijden

Het adviescollege streeft ernaar om binnen drie weken na ontvangst van een verlofaanvraag een advies te zenden aan de minister. Voor het vaststellen van de doorlooptijd geldt als begin de datum van binnenkomst van de aanvraag bij het adviescollege en als einde de datum waarop het advies aan VBI wordt verzonden.

In de periode van 1 januari tot en met 31 december 2016 is 71% van de verlofaanvragen binnen een termijn van drie weken afgehandeld. Een termijn tussen de drie en vier weken bleek nodig voor 26% van de aanvragen en 3% werd verwerkt na vier weken. Hieronder staan de percentages in een schema weergegeven.

Doorlooptijd 2016

1.7 Incidenten

Tijdens verlof doen zich soms incidenten voor. Als achteraf van zo'n incident blijkt, past het adviescollege het interne incidentenprotocol toe. Het protocol betreft incidenten tijdens verlof en/of onttrekkingen. Het behelst een evaluatie van het incident binnen het college en biedt de mogelijkheid van een reflectie op de werkwijze en de verloftoetsing binnen het college.

Er hebben zich in 2016 geen ernstige incidenten voorgedaan tijdens verlof, die hier bespreking behoeven.

Hoofdstuk 2

Werkprocessen

2.1 Commissievergaderingen

Overeenkomstig artikel 2 lid 3 van het Besluit vindt de behandeling van de verlofaanvragen binnen het college plaats in commissies. Elke commissie bestaat uit drie gedragsdeskundigen, van wie tenminste één psychiater en één psycholoog. De commissievergaderingen worden voorgezeten door één van de drie juristen van het college en worden genoteerd door de secretaris van het college of diens plaatsvervanger. De commissies hebben een telkens wisselende samenstelling. Per commissievergadering worden in de regel maximaal twintig verlofaanvragen besproken en van een advies voorzien. Er vonden in 2016 per maand gemiddeld zeven commissievergaderingen plaats.

2.2 Collegevergaderingen

Het adviescollege komt gemiddeld twee à drie keer per jaar plenair bijeen. Tijdens deze collegevergaderingen wordt de algemene gang van zaken binnen het college besproken. De agenda wordt door de voorzitter samen met het bureau voorbereid. Het tweede deel van een collegevergadering wordt telkens gebruikt voor het bespreken van inhoudelijke onderwerpen uit de praktijk, desgewenst door het uitnodigen van een externe spreker. Het wordt van essentieel belang geacht om de kennis van de leden ook op deze wijze up to date te houden.

2.3 Ondersteunend bureau

Het ondersteunend bureau van het adviescollege is een kleine ambtelijke organisatie die gelet op de onafhankelijke positie van het college inhoudelijk en functioneel onder de verantwoordelijkheid van de leiding van het college valt, zo volgt uit artikel 6 van het Besluit. Alleen in organisatorisch opzicht is het bureau ondergebracht bij het kerndepartement van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het bureau heeft als eerste taak het ondersteunen van de voorzitter en de leden van het adviescollege. Deze ondersteuning geschiedt zowel op administratief en facilitair niveau als op inhoudelijk vlak.

Het bureau zorgt onder meer voor het administratief voorbereiden en ondersteunen van de commissievergaderingen en het verzorgen van de verslaglegging van de commissie- en collegeberaadslagen. Verder beheert het bureau de registratie van de verlofaanvragen en adviezen en houdt toezicht op de (maximale) duur van de adviesprocedure. En ten slotte bewaakt het bureau de consistentie van de adviezen van het college.

Naar buiten toe fungeert het bureau als eerste aanspreekpunt en gesprekspartner voor de diverse ketenpartners en voor belangstellenden.

Hoofdstuk 3

Lerende

verlofpraktijk

3.1 Algemeen

De parlementaire commissie Visser heeft in juni 2006 in het rapport 'Tbs, vandaag over gisteren en morgen'³ de term 'lerende verlofpraktijk' geïntroduceerd. Vrij vertaald houdt dit in dat alle professionals in het tbs-veld zich actief inzetten om te komen tot een effectiever verlofbeleid met als gevolg een daling van de aantallen onttrekkingen, ontvluchtingen en incidenten. Het streven is dat door verbeteringen van de verlofpraktijk via een continu professionaliseringsproces de veiligheid van de samenleving wordt vergroot.

De lerende verlofpraktijk speelt ook bij de primaire taak van het adviescollege een rol. Het adviescollege tracht middels de motivering van de individuele adviezen een bijdrage te leveren aan de lerende verlofpraktijk. Het adviescollege streeft er tevens naar om ook in een ruimer verband dan via de individuele adviezen een bijdrage te leveren aan de lerende verlofpraktijk, zoals door het organiseren van seminars en het publiceren van artikelen.

In het belang van de lerende verlofpraktijk heeft in 2016 tevens periodiek overleg plaatsgevonden met de ketenpartners. Zo bestaan er onder andere diverse overleggen tussen het adviescollege en diverse instanties binnen het ministerie van Veiligheid en Justitie, zoals de Directie Sanctietoepassing en Jeugd, de Directie Forensische Zorg (afdeling kwaliteit) en de Divisie Individuele Zaken. Een belangrijk doel van deze overleggen is het tijdig signaleren en bespreken van knelpunten binnen de verlofpraktijk. Daarnaast vindt er jaarlijks regelmatig formeel en informeel overleg plaats met de behandeldirecteuren middels het LBHIV (tegenwoordig IO).

3.2 Heidagen mei 2016

In het verlengde van de aanbevelingen van de Taskforce Behandelduur en het Manifest van Lunteren, hebben zich de afgelopen jaren veel ontwikkelingen voorgedaan in het tbs veld, met als belangrijkste doel het verkorten van de behandelduur in de tbs. Hierbij geldt dat de kwaliteit van de, in de tbs behandeling zo cruciale, (lerende) verlofpraktijk dient te worden gehandhaafd en geoptimaliseerd. Daarbij is concrete, efficiënte en doeltreffende onderlinge afstemming tussen de verantwoordelijkheden van de deelnemers aan dit proces van groot belang.

In dit kader is het adviescollege van 18 tot 20 mei 2016 enkele dagen 'de hei' op gegaan om zowel naar de interne werkprocessen te kijken als naar de samenwerking met en communicatie naar ketenpartners. Op 18 mei 2016 zijn de leden van het adviescollege afgereisd naar De Lutte, gelegen in de provincie Overijssel. Tijdens de eerste heidag hebben de leden van het adviescollege onder leiding van Folkert Helmus (van het expertisecentrum Pompeii) in diverse werkvormen gekeken naar de beeldvorming rondom het adviescollege en de interne samenwerking en communicatie. Ook zijn de interne werkprocessen gezamenlijk kritisch getoetst. Dit heeft geleid tot werkafspraken en vragen aan de klinieken, welke tijdens de tweede heidag aan bod zijn gekomen. De leden van het LBHIV en de vertegenwoordigers van de klinieken kwamen ook goed voorbereid naar De Lutte, met een aantal vragen aan het adviescollege en wensen ten aanzien van de adviezen. Naar aanleiding van het bespreken van twee casussen in vier werkgroepen, zijn aandachtspunten geformuleerd en heeft een discussie tussen de leden van het adviescollege en het LBHIV plaatsgevonden.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2005/2006, 30 250, nrs. 4 en 5 (Parlementair onderzoek TBS).

De algemene bevinding over deze bijeenkomst was dat dat er meer transparantie is ontstaan over werkwijzen en motieven, waardoor meer begrip is ontstaan voor en inzicht in de optiek van waaruit wordt gewerkt. In concreto heeft dat geleid tot onder meer de volgende verbeterafspraken, welke de komende periode verder zullen worden uitgewerkt en gemonitord:

- Het expliciteren van overwegingen door het adviescollege en de kliniek in aanvraag en advies, met name in moeilijke casussen. Daarbij wordt aandacht besteed aan de wijze van formuleren.
- Het organiseren van een workshop, waarin de schrijvers van de verlofaanvragen met een delegatie van het adviescollege en de Divisie Individuele Zaken in gesprek gaan over wederzijdse verwachtingen en ‘best practises’ inzake het invullen van het verlofformat. Er zal worden gestart met een pilot, waarna de opzet van de workshop zal worden geëvalueerd alsmede de vraag of het zinvol is om dit voor elke kliniek te organiseren. Na het uitrollen van de workshop over alle klinieken, zou de input uit deze bijeenkomsten kunnen worden gebruikt voor het organiseren van een algemene jaarlijkse verlofdag.
- Het organiseren van een verlofconferentie bij verlofimpasses of twijfels over de haalbaarheid van de “koninklijke weg” van een verloftraject en mogelijke alternatieven.
- Het categoriseren van vervolvoorzieningen in het kader van transmuraal verlof. Door klinieken is de afgelopen jaren, in aansluiting op het Manifest van Lunteren en de bevindingen van de Taskforce behandelduur, de wens geuit om te komen tot een categorisering van vervolvoorzieningen waarbij per categorie een verlofmachtiging zou kunnen worden verleend. In het eindproduct van de werkgroep versnelling verloftraject (in het kader van Lunteren) zijn hier in oktober 2014 reeds afspraken over gemaakt, waarbij is beschreven welke informatie het adviescollege nodig heeft voor een goede beoordeling per soort vervolvoorziening. Een belangrijk actiepunt in dit verslag was dat het adviescollege en de Divisie Individuele Zaken inzicht dienen te hebben in de mogelijke vervolvoorzieningen en het aanbod. Dit ontbreekt tot op heden. Om dit inzicht alsnog te verkrijgen en samen met de klinieken te komen tot een werkbaar categorisering, hebben de secretaris van het adviescollege en de coördinator van VBI een bezoek gebracht aan alle klinieken en de vervolvoorzieningen in kaart gebracht. Begin 2017 zullen de bevindingen worden samengevoegd en aan de contactpersonen van de kliniek ter beoordeling worden voorgelegd. Het doel is om te komen tot een nog efficiënter verlofbeleid en een verkorting van procedures en daarmee behandelduur, uiteraard met behoud van veiligheid.

3.3 Inzet wetenschappelijk adviseur

De afgelopen jaren hebben de klinieken tijdens overleg met het adviescollege aangegeven behoefte te hebben aan de mogelijkheid van (informeel) overleg met het college in complexe zaken, waarin een impasse dreigt te ontstaan. De vraag is derhalve gerezen op welke wijze dit, met behoud van een ieders positie en onafhankelijkheid, gerealiseerd zou kunnen worden. Dit ook met het oog op het Manifest van Lunteren en de beoogde versnelling in de behandeling en de verlofprocedure.

In overleg met het LBHIV is besloten om de wetenschappelijk adviseur van het adviescollege in dit soort zaken in te zetten in het traject voorafgaand aan behandeling van de verlofaanvraag binnen het college, om een kliniek waar nodig te adviseren over vragen die spelen bij het opstellen van de verlofaanvraag en over onderwerpen in de verlofaanvraag die een nadere beschouwing behoeven. De kliniek stelt intern vast dat overleg met de wetenschappelijk adviseur in een specifieke casus gewenst is. Deze vaststelling vindt bij voorkeur plaats in de interne verloftoetsingscommissie, en in ieder geval in overleg met de directeur behandeling. De kliniek benoemt voorts een contactpersoon voor de wetenschappelijk adviseur in deze casus. De wetenschappelijk adviseur adviseert vervolgens de kliniek onafhankelijk van de behandelend commissie en is niet betrokken bij de besluitvorming. De behandelend commissie is niet op de hoogte van het feit of een kliniek advies heeft ingewonnen bij de wetenschappelijk adviseur.

In juni 2015 is de pilot van start gegaan en er zijn in totaal tien zaken aan de wetenschappelijk adviseur voorgelegd. In 2016 heeft een evaluatie van deze pilot plaatsgevonden.

Het blijkt dat in zes van de tien zaken op korte termijn een nieuwe verlofaanvraag door de kliniek is ingediend en in al deze zaken heeft het adviescollege alsnog positief geadviseerd. Uit een analyse van de oude en de nieuwe aanvragen blijkt dat het weliswaar dezelfde patiënt en de dezelfde soort verlofaanvraag betreft, maar dat er een completer beeld wordt geschetst, waarbij de context, vorm, keuzes (dilemma's) en afwegingen beter zijn beschreven. Bij een meer realistisch, onderbouwde en afgewogen aanvraag kan het adviescollege blijkbare risico's beter inschatten en er op vertrouwen dat de patiënt goed in beeld is en er geïntervenieerd wordt op de risicofactoren. Belangrijk in dit proces is dat bij beide partijen behoefte dient te bestaan aan dialoog en het openstaan voor suggesties. Reflectieve ambities zijn in dit kader van belang.

3.4 Voorlichting rechtbanken

Naar aanleiding van het congres TBS: ontketend?!, dat het adviescollege op 22 september 2015 heeft georganiseerd in de Jaarbeurs te Utrecht, is het idee ontstaan om met de diverse ketenpartners een ronde langs alle rechtbanken te maken om voorlichting te geven over de ontwikkelingen in de tbs, maar vooral ook om met elkaar van gedachten te wisselen over mogelijke knelpunten en dilemma's die zich voordoen en een betere aansluiting van de diverse zones in het tbs-systeem te realiseren. Hiervoor is in 2016 een masterclass ontwikkeld, waarbij met elkaar in gesprek wordt getreden aan de hand van casuïstiek. De ketenpartners die hierbij betrokken zijn, zijn naast het adviescollege: de reclassering, een kliniek, DJI en het bestuursdepartement. In maart 2017 zal een eerste pilot van deze masterclass plaatsvinden bij de rechtbank Noord-Nederland.

3.5 Communicatie

Ketenpartners

Direct betrokken bij de verlofaanvragen zijn enerzijds de FPC's en de GGZ instellingen waar de tbs-gestelde verblijft en anderzijds de Divisie Individuele Zaken. Door het bureau van het adviescollege en de Divisie Individuele Zaken is in 2016 net als voorgaande jaren veel aandacht besteed aan het in stand houden van een korte communicatielijns over de procesgang van de verlofaanvragen en de verzoeken van en aan de klinieken.

Website

Het adviescollege vindt het van belang om niet alleen zijn ketenpartners, maar ook overige belangstellenden op de hoogte te houden van de diverse activiteiten van en ontwikkelingen binnen het college. Middels de website van het adviescollege wordt beoogd om zoveel mogelijk inzicht te geven in de achtergrond, taak en werkwijze van het adviescollege. Op de website is onder meer informatie te vinden over de werkwijze en samenstelling van het adviescollege en algemene (beleids)informatie over verlof en verloftoetsing. Naast informatie rondom de kerntaak van het adviescollege, worden op de website de overige activiteiten van het college genoemd. Dit betreft onder meer informatie over de seminars die het adviescollege organiseert en een toelichting op de onderzoeken die het adviescollege uitvoert. Tot slot zijn via de website publicaties als jaarverslagen en nieuwsbrieven te downloaden.

Bijwonen commissievergaderingen

Sinds de oprichting van het adviescollege is de goede gewoonte ontstaan om belangstellenden desgewenst commissievergaderingen bij te laten wonen. Belangrijke doelen hierbij zijn vergroting van het draagvlak en meer bekendheid met de werkzaamheden van het college. De regel is dat er in beginsel maximaal twee personen per vergadering als toehoorder aanwezig mogen zijn. Daarbij geldt een strikte geheimhoudingsregeling, waarbij de toehoorder een geheimhoudingsverklaring dient te ondertekenen. Ook in 2016 hebben diverse personen een commissievergadering van het adviescollege bijgewoond. De ervaringen zijn positief te noemen en de toehoorders geven zonder uitzondering aan het zeer interessant gevonden te hebben en een beter beeld te hebben gekregen van wat het college doet.

Bijlage

Samenstelling Adviescollege Verloftoetsing TBS in 2016

Voorzitter:

mr H.G.W. Stikkelbroeck (senior-raadsheer gerechtshof)

Secretaris:

mw. mr H.G. Leentvaar-Loohuis

Juristen/commissievoorzitters:

mr J.P. Balkema (raadsheer in buitengewone dienst Hoge Raad)

mw. mr I.E. Klopper-Gerretsen (voormalig advocaat-generaal)

mr M.H.M. Boekhorst Carrillo (senior-raadsheer gerechtshof)

Gedragdeskundigen:

drs T. den Boer (psychiater)

drs A.R.A.M. Geraerts (psycholoog)

drs H.A. Gerritsen (psychiater)

drs B. van Giessen (psycholoog)

drs P.E. Geurkink (psycholoog)

mw. drs W.C.B. Hoenink (psycholoog)

drs W. van Kordelaar (psycholoog)

drs S.U. Leeuwestein (psychiater)

drs. I. Maksimovic (psychiater)

drs J.A.M. Reijnen (psycholoog)

drs H.T.J. Simons (psychiater)

Wetenschappelijk adviseurs:

dr E. Bulten (psycholoog)

prof. dr B.C.M. Raes (emeritus hoogleraar forensische psychiatrie)

Plaatsvervangende leden

mr J.W.P. Verheugt (voormalig senior-raadsheer gerechtshof)

mw. mr I.E. de Vries (senior-raadsheer gerechtshof)

mw. drs K.M. ten Brinck (psycholoog)

drs A.J. de Groot (psycholoog)

drs L.Th. Horsman (psychiater)

drs H. Morre (psychiater)

drs P.H.L. Smeets (psycholoog)

mw. drs B.E.L. Spronk (psycholoog)

drs F.J.P. Walschot (psychiater)

Bureau:

mw. mr H.G. Leentvaar-Loohuis (hoofd bureau)

mw. mr K. Janse (plaatsvervangend secretaris)

mw. mr A. Klerks (plaatsvervangend secretaris)

mw. J. el Azaar-Jeschar (ondersteunend medewerker)

mw. C. Kolff (ondersteunend medewerker)

Contactgegevens:

Telefoonnummer secretariaat: 0880-71 39 00

E-mailadres: secretariaat@avt.minjus.nl

Website: www.verlofadviescollege.nl

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van:

Adviescollege Verloftoetsing TBS
Postbus 24019 | 3502 MA Utrecht
T 0880 713 900 | secretariaat@avt.minjus.nl
www.verlofadviescollege.nl

Februari 2017 | Publicatie-nr. 100839

Het Adviescollege Verloftoetsing TBS toetst verlofaanvragen van tbs-gestelden en brengt daarover onafhankelijk advies uit aan de minister. Het beoordeelt verlofaanvragen primair vanuit veiligheids-oogpunt voor de samenleving.